

Hva skjer når eierskapet eksporteres bort fra kysten?

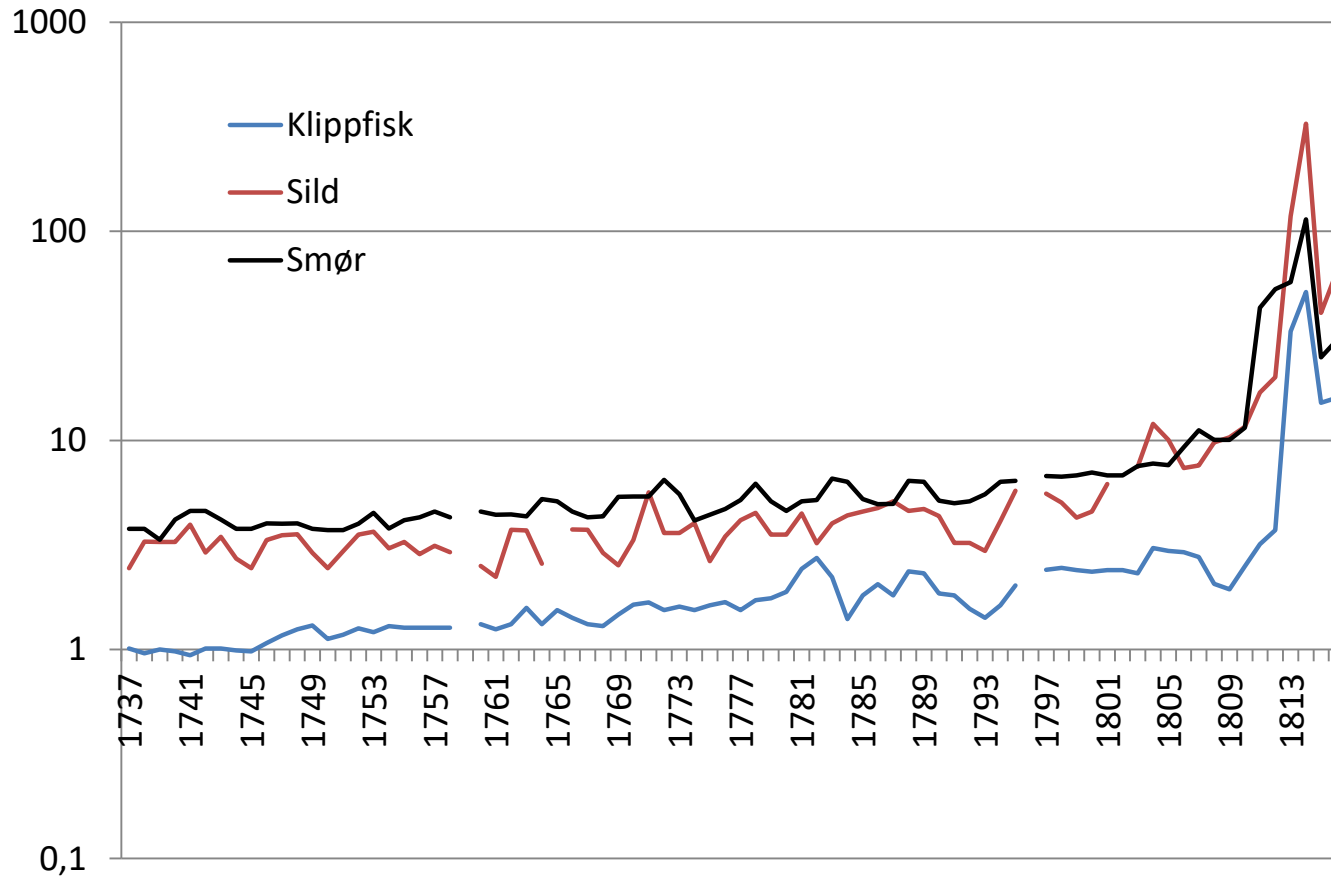

Ola H Grytten
NHH/NTNU/HSM/NB

19.04.2018

Prishistorie

Suksessfaktorer i fiskeriene

- Ressursgrunnlag
- Humankapital
 - Fiskeren
 - Rekruttering
 - Forskning
- Kapital
 - Eierstruktur
 - Sentralisering
 - Lokalt eierskap
- Rammevilkår
 - Internasjonal politikk
 - Nasjonal politikk
- Produktivitet
 - Kunnskaper
 - Innovasjon

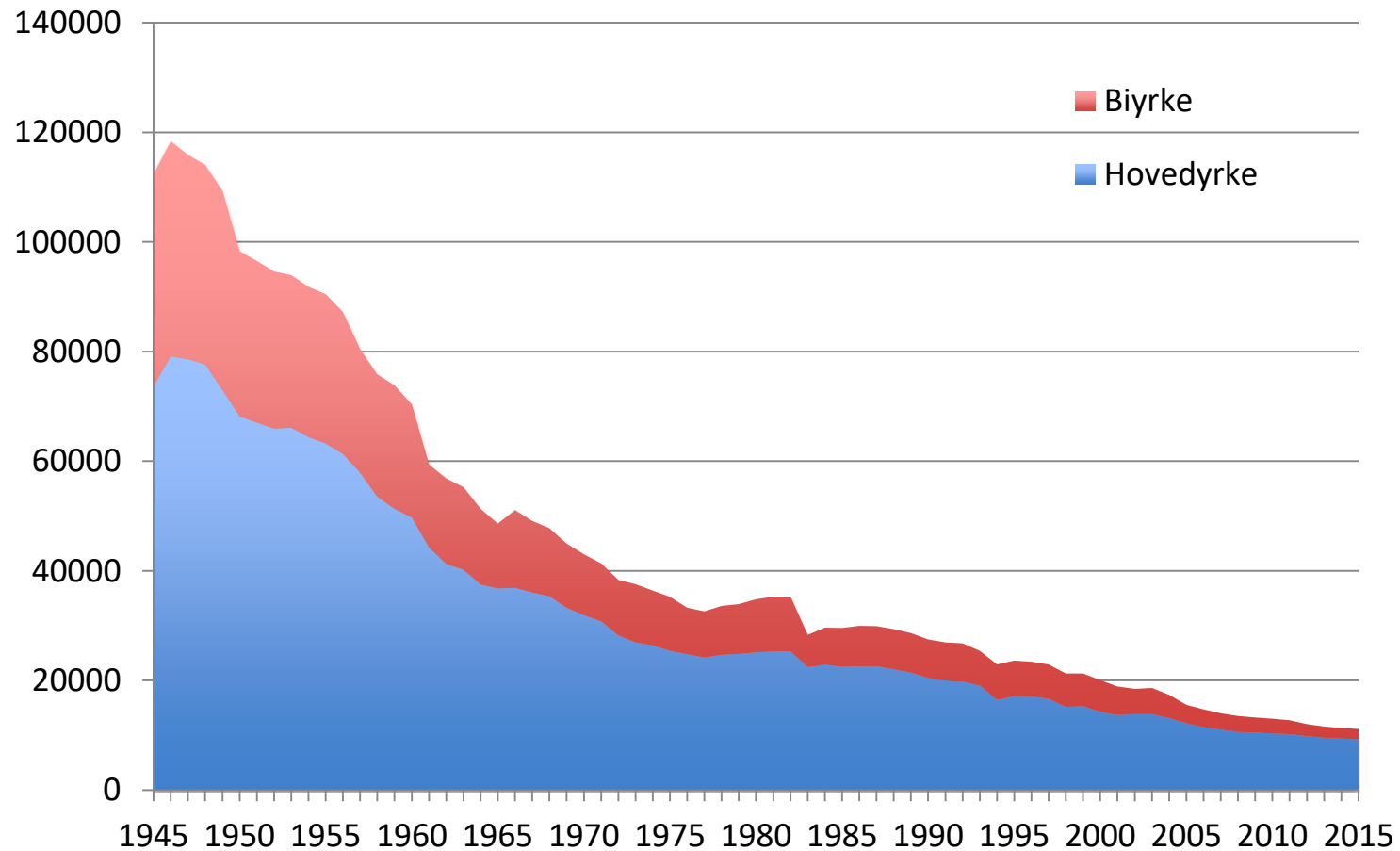
Hvordan ser fremtiden ut?

- Lære av historien
- Tolke nåtiden
- Spå om fremtiden
- Se på andre

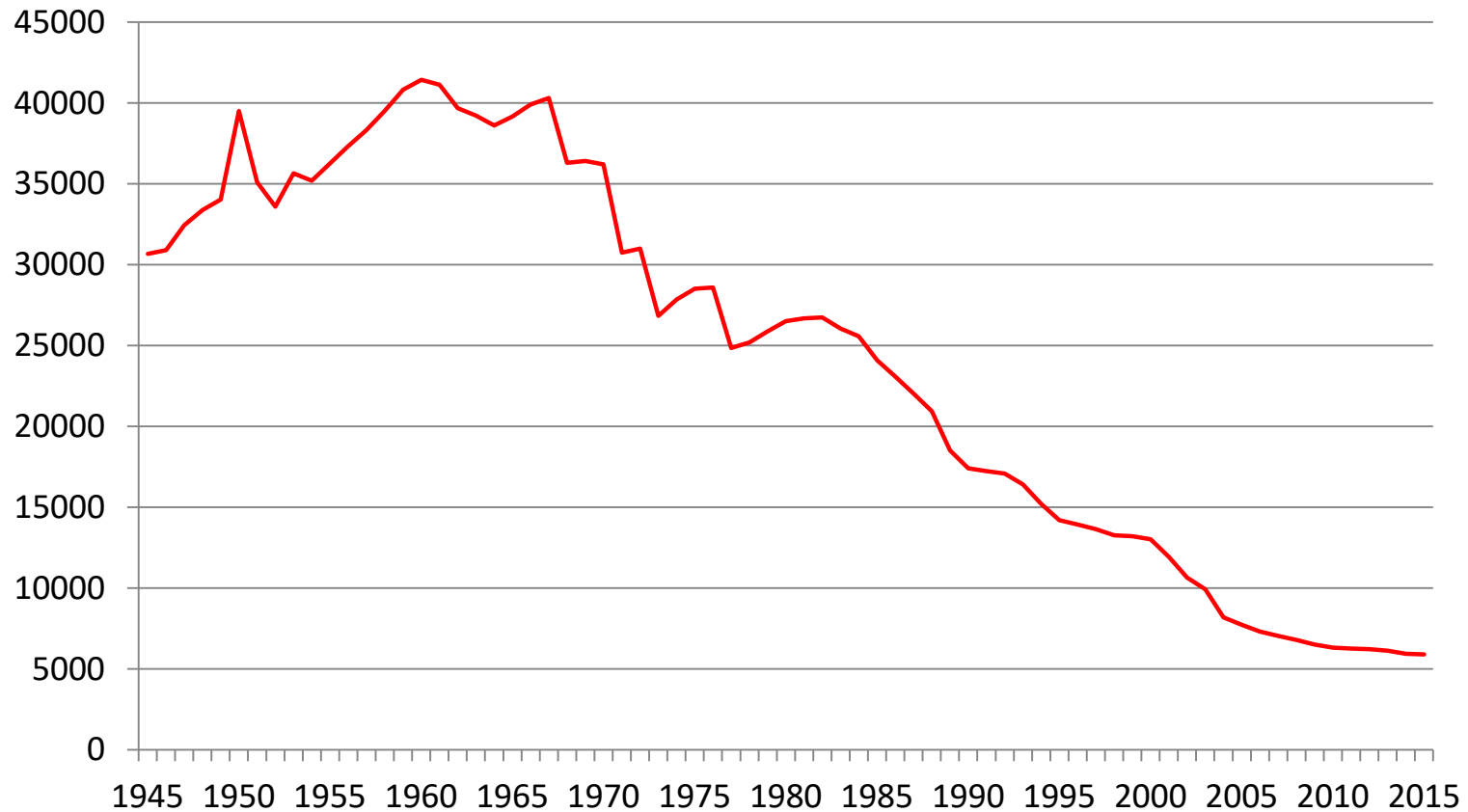
Antall yrkesfiskere

Kilder, SSB og Fiskeridirektoratet

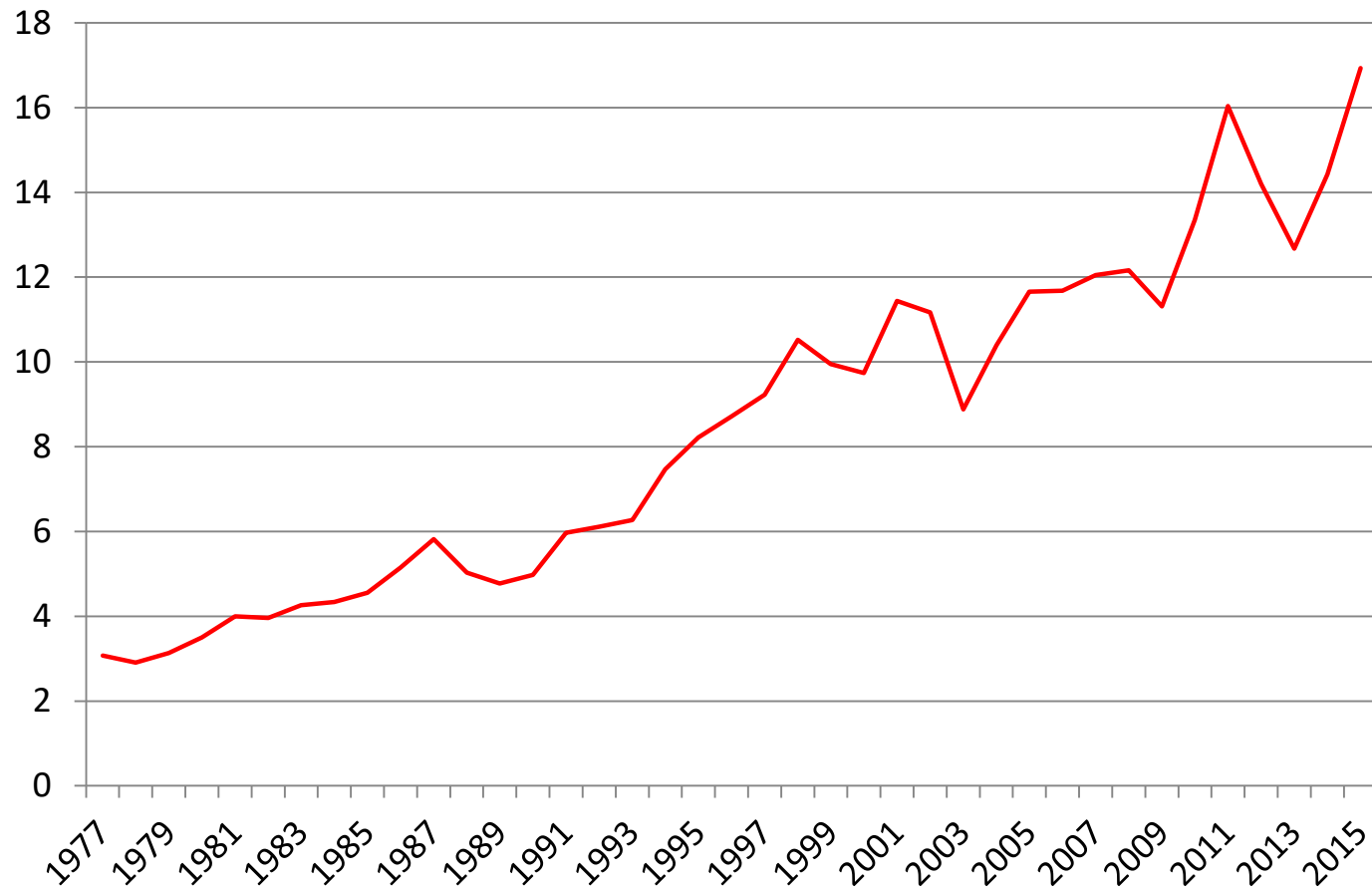
Antall fiskefartøy

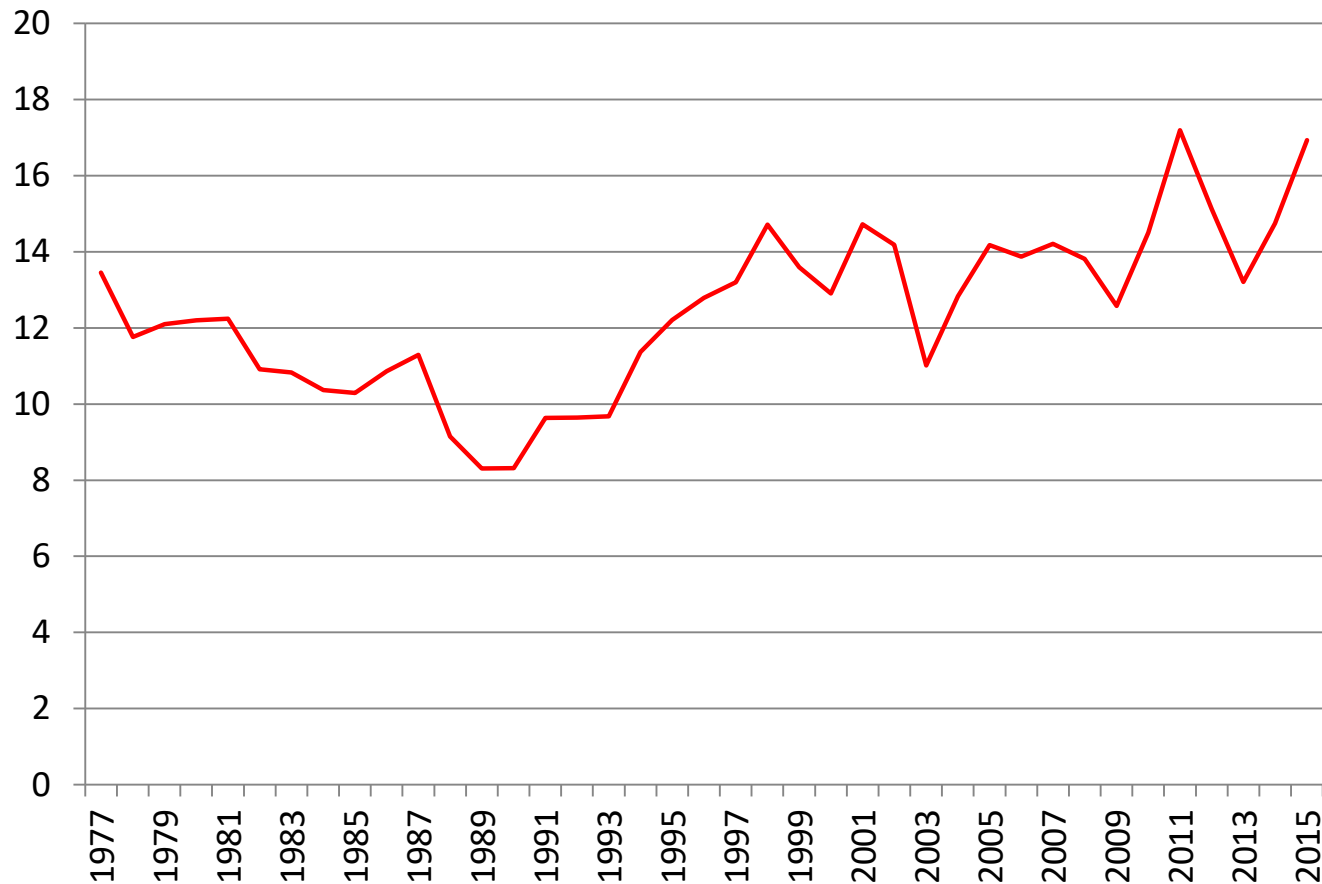
Kilder, SSB og Fiskeridirektoratet

Fiskerienes verdi

Førstehåndsomsetning i mrd

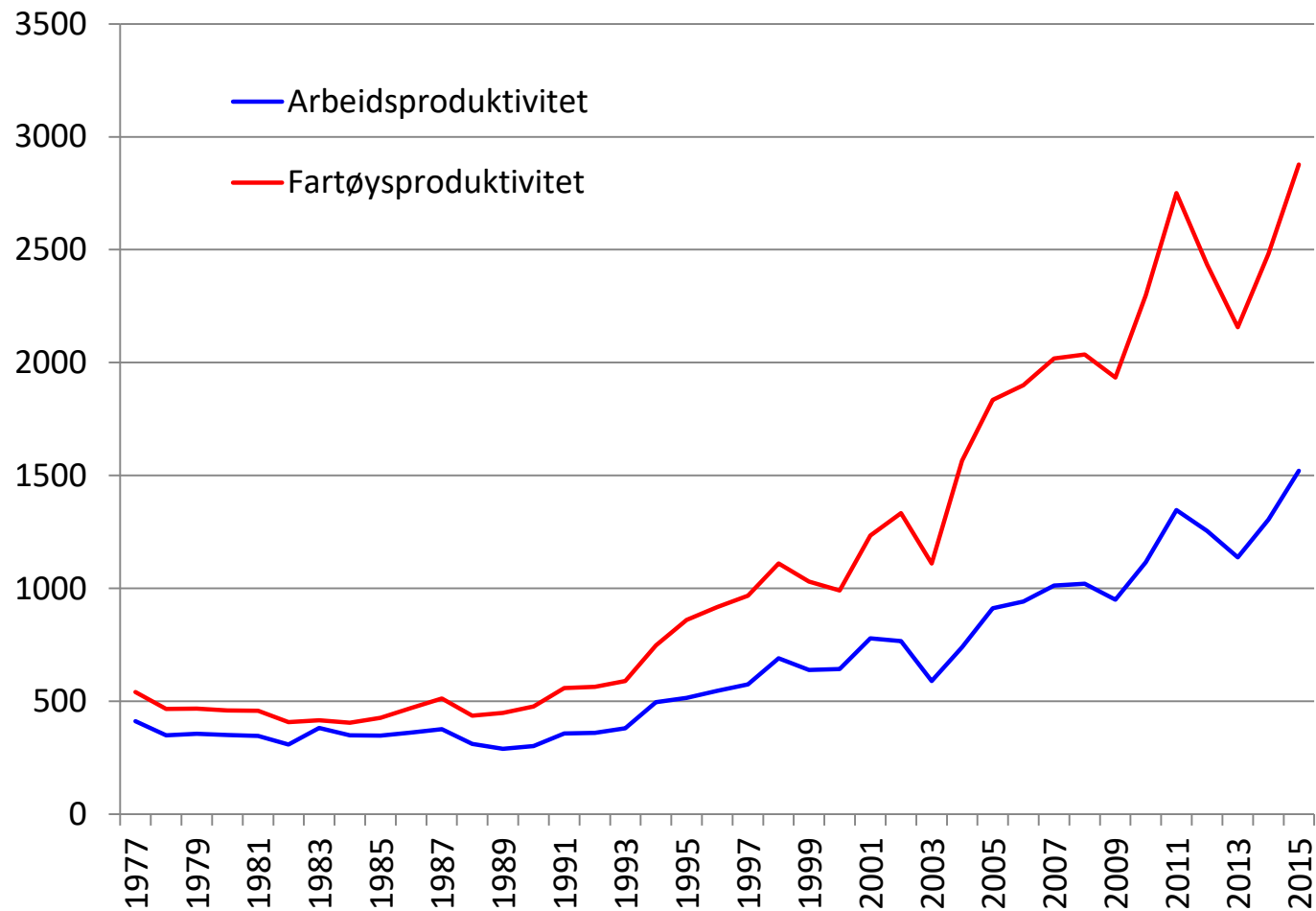

Førstegangsomsetning i mrd 2015-kroner

Produktivitet

Kilder, SSB og Fiskeridirektoratet

Økt konsentrasjon

Omsetning i 1000 NOK

	2013	2014	2015	2016	2017
Havfisk AS	779	1049	1131	1312	1411
Prestfjord AS	296	345	408	404	604
Nergård Havfiske AS	358	395	502	524	533
Strand Sea Service AS	247	322	412	457	476
Ervik Havfiske AS	267	262	392	377	344
Nordic Wildfish AS	204	259	319	311	289
Eros AS	187	181	236	199	281
K Halstensen AS	285	278	328	347	255
Birkeland Fiskebåtrederi Holding AS	107	129	191	266	240
Rosund-konsernet			82	203	195
Nye-Giske Havfiske AS	72	128	138	150	185
Liegruppen AS	127	142	168	198	183
Østerbris Invest AS			92	136	182
Arctic Swan AS	87	127	142	160	167
Hermes AS	110	114	128	124	167

Kilde, Norsk Fiskerinæring

Hva skjer i andre land?

- Politiske beslutninger langt fra ressursene
 - EU?
- Revolusjon på eiersiden
 - Få kapitalsterke eiere
 - Men også overgang til børsnoterte selskaper
- Sentralisering
 - Lokalt eierskap og entreprenørskap vannes ut
- Fremmedgjøring
 - Pensjonsfond viktige eiere i den europeiske fiskeflåten

Hva skjer i Norge?

- Eidesenutvalget
- Forenkling av kvotesystem
- Konsesjoner og deltakeradganger erstattes av fisketillatelser
- Avvikling av strukturkvoter
- Effektivisering av kvotesystem
- Innføring av ressursrente
- Deltakerlov presset

Fri flyt av kapital

Har mange fordeler

- Sikrer kapital
- Sikrer likviditet
- Fremmer effektiv allokering av kapital
- Fremmer effektivt næringsliv
- Legger grunnlag for utnyttelse av fortrinn
- Sikrer internasjonal handel og arbeidsdeling

Fri flyt av kapital

Mulige negative konsekvenser

- Fientlige oppkjøp
- Kan hindre lokalt eierskap
- Kan dermed også hindre lokalt basert innovasjon og entreprenørskap
- Kan føre til avstand mellom
 - eierskap
 - naturressurser
 - kunnskap
 - arbeidskraft

Børsens fortreffelighet

- “Riktig” verdifastsettelse (prising) - ?
- Kapitalutvidelse
- Overtakelse
- Kvalitetsstempel
- Intern motivasjon
- Ekstern motivasjon
- Effisiens
- Oversikt

Lokalt eierskaps fortreffelighet

- Nærhet
 - Arbeidskraft
 - Naturressurser
 - Lokalsamfunn
- Egeninteresse som insentiv
- Kontinuitet
- Lokal innovasjon og entreprenørskap
- Kunnskapsbasert eierskap

Lokalt eierskap og råvareutnyttelse

- Markedsimperfeksjoner gjør ofte råvarebaserte næringer spesielle
- Som oftest beskyttelse av lokalt eierskap ved råvareutnyttelse
 - Lokale interesser
 - Forvaltningsinteresser
 - Høstingsnærhet
- Konsesjonslovgivning
- Odelslovgivning
- Deltakerlov

Lokalt eierskap og fiskeri

- Åpenbare markedsimperfeksjoner
- Strengt forvaltningsregime nødvendig
- Holder distriktene oppe
- Gir lokale insentiver
- Kopler kapital, kunnskap og entreprenørskap
- Bra for bærekraftig utvikling
- Gir langsiktighet
- Nærhet mellom
 - eierskap
 - arbeidskraft
 - naturressurser
 - kunnskap

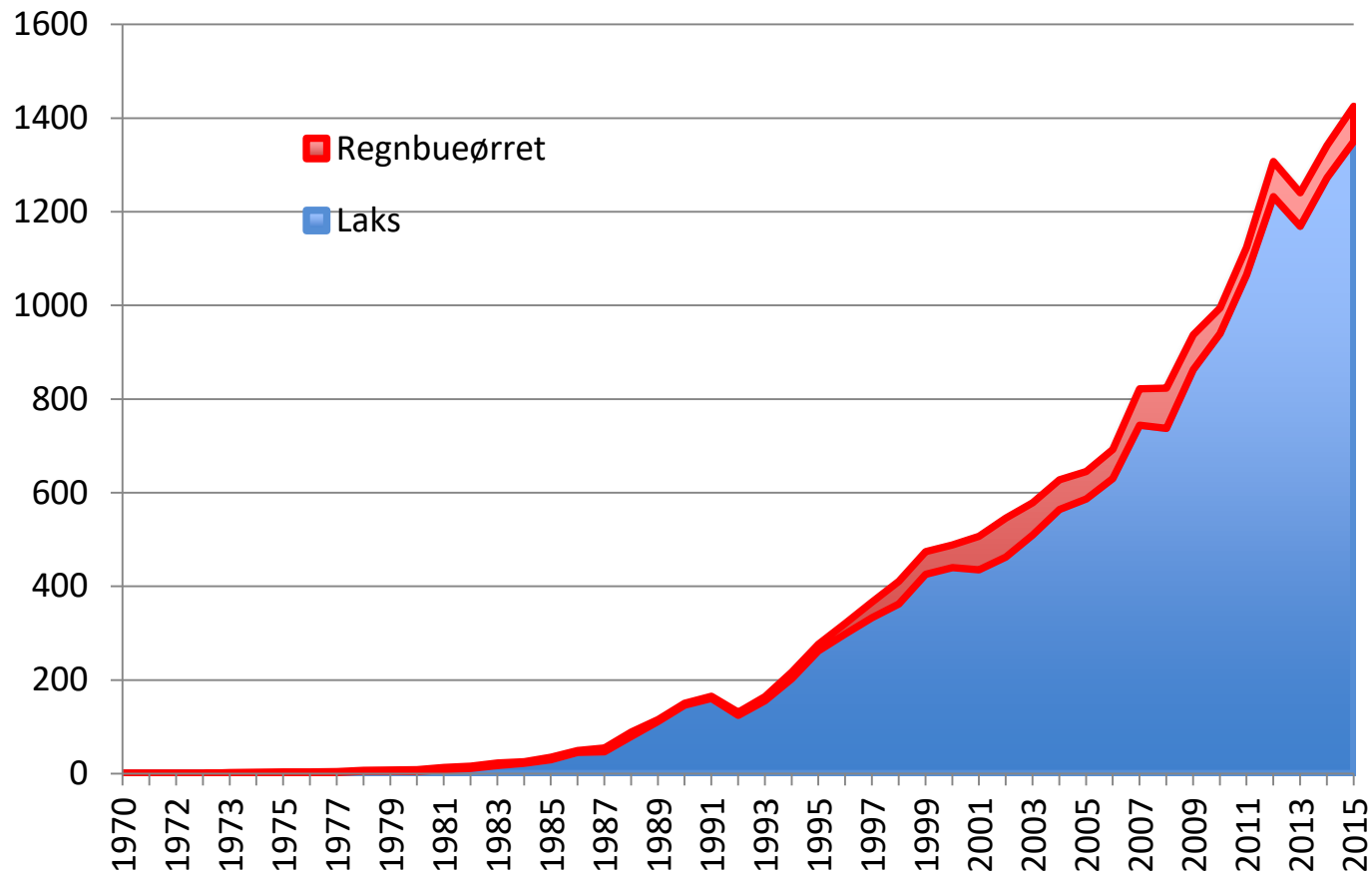

Vekstsmarter i beslektet næring

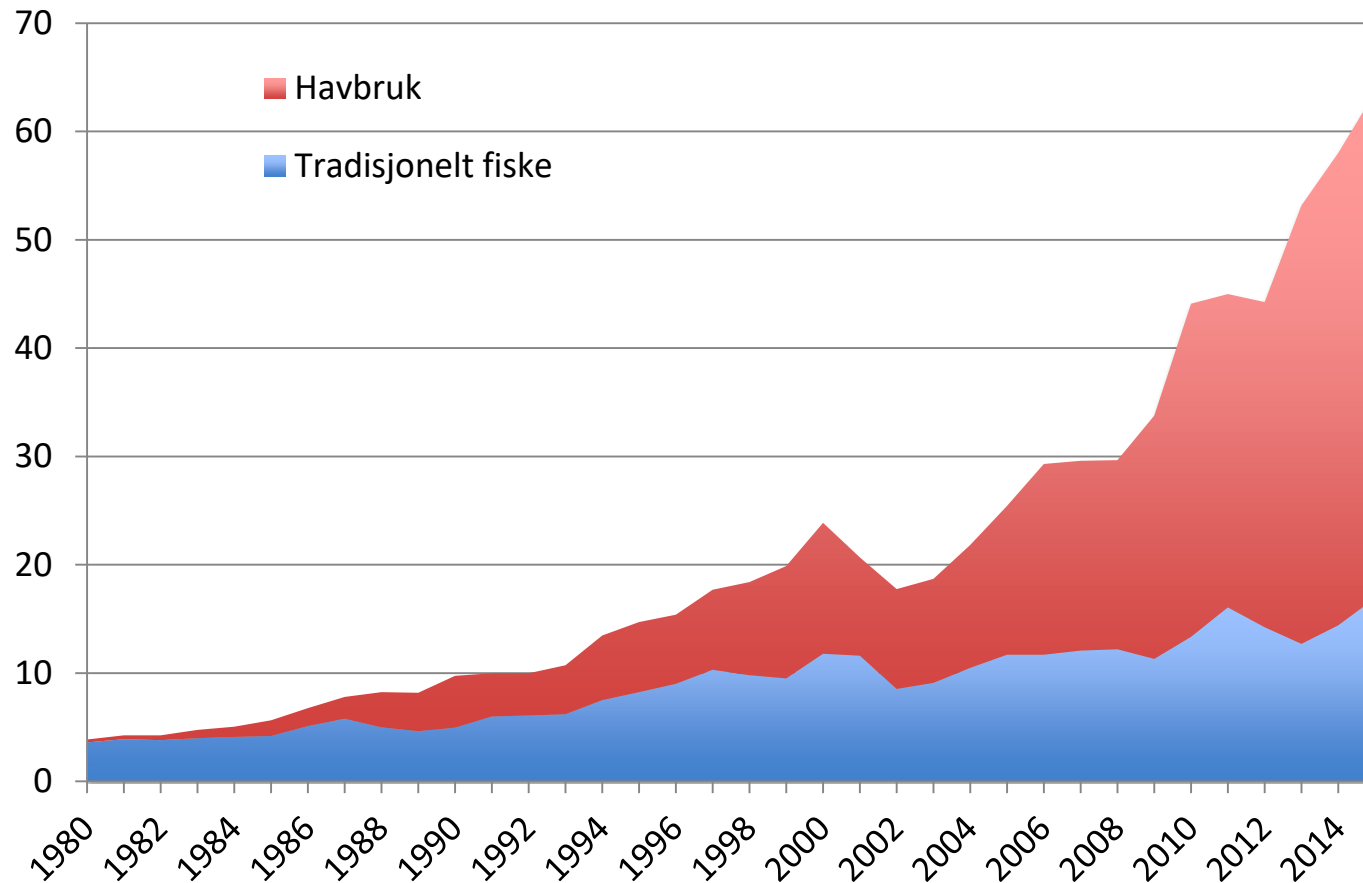
- Akvakultur skulle ifølge oppdrettsloven av 1973 være knyttet til kystdistriktene innen drift og eierskap
- Enkonsesjonsselskap
- Overekspansjon frem mot 1990
- Krise
- Restrukturering med flerkonsesjonsselskap med kapitalsterke eiere
- Gikk på ny smell i begynnelsen av 2000-åra

Oppdrett av laks og ørret i 1000 tonn

Kilde, Fiskeridirektoratet

Fiskerienes omsetning i mrd kroner

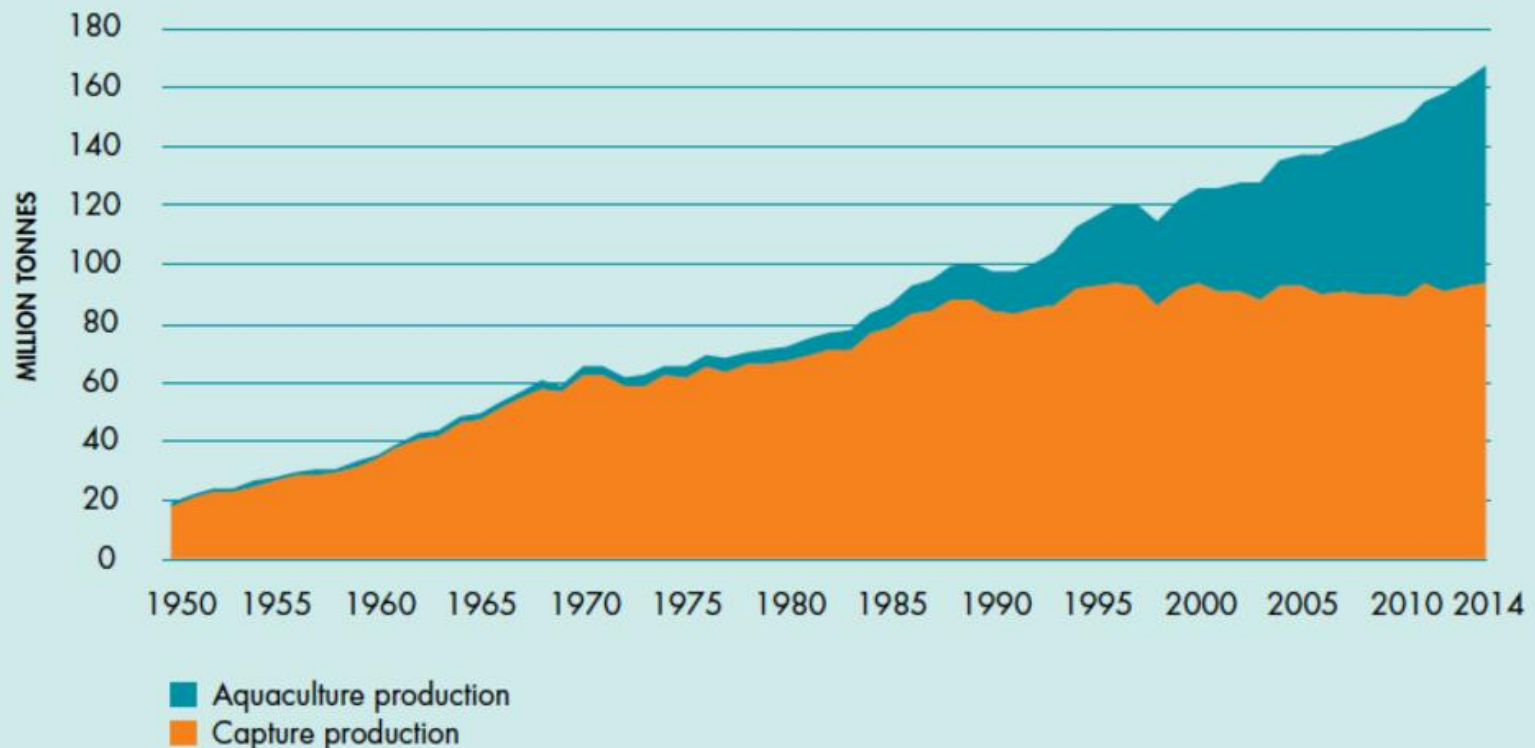

Hvordan er det globale bildet?

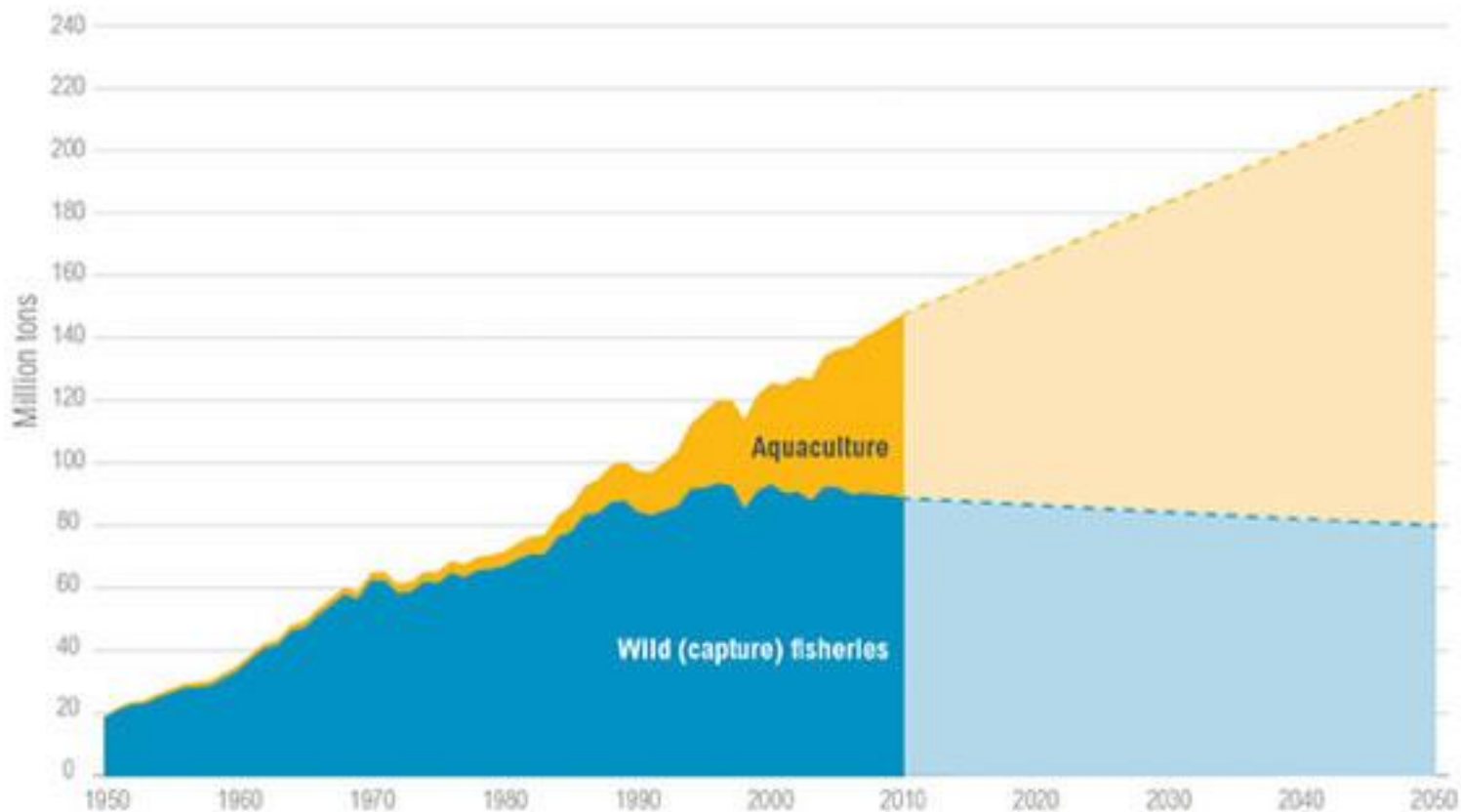
FIGURE 1

WORLD CAPTURE FISHERIES AND AQUACULTURE PRODUCTION

Hvilken sjømat vil verdens befolkning spise i fremtiden?

Aquaculture Is Expanding to Meet World Fish Demand

Noe for oss?

Omsettelige kvoter skaper danske giganter
Kystmagasinet 2/2016.

Sterk produktivitetsvekst
3 av 5 største rederier i Danmark – svensk eid
Aksjeselskaper m mange eiere uten fiskerikunnskap
Lokal tilknytning forsvinner
Lokalt entreprenørskap forsvinner
Profittsøking – rask entry og exit